

ומהרש"א פירש בדעת אותם גדולים, וכן בדעת רש"י (ד"ה ואייתוהו), שלדברי רבי שמעון לא העמידו חכמים דבריהם באיזמל, ומותר להעבירו במבוי אפילו הכלי בבית [וכן התינוק. ע' בית יצחק או"ח מב,ה]. ובוזה פסקו כחכמים שאין להביא דרך גגות באופן זה.

ג. מבוי שלא נשתתפו בו; לדברי רב (כפי שאמר רבי זירא משמו, ורב נחמן בשם רבה בר אבוה פרש דבריו), אם עירבו חצירות עם הבתים – אין מטלטלים בו אלא בד' אמותיו, שהבתים גורמים להצריך שיתוף לכל בני המבוי [אבל בלא הבתים קיי"ל שחצר ומבוי רשות אחת הן, כרבי שמעון]. לא עירבו חצירות עם בתים – מותר לטלטל בכלו (כלים ששבתו בתוכו. רש"י, ריטב"א), שהבתים מסולקים הם וכמי שאינם, מאחר ואסור להוציא מהם לחצרות (רב אשי).

א. כתבו התוס' והר"ן שאנו נוקטים כשמואל ורבי יוחנן (בעירובין) שפסק כרבי שמעון שחצר ומבוי רשות אחת בין עירבו בין שלא עירבו, הלכך מותר לטלטל בכלו בכל אופן.

ב. לפי מה שכתבו התוס' לדייק מלשון 'פעם אחת שכחו', הרי לפי מה שפירש ר' אושעיא המעשה במבוי שלא נשתתפו בו, א"כ משמע לכאורה שלכתחילה אין להסתמך על כך, לטלטל במבוי, אלא יש להביא האיזמל מערב שבת. וצ"ע.

דף קלא

רי"א. מכשירי מצוות, האם דוחים את השבת?

כאמור, לדברי חכמים אין מכשירי מילה דוחים את השבת, והוא הדין לשאר מצוות. ולדברי רבי אליעזר, מכשירי מצוות המחויבות בשבת דוחות את השבת; מילה (כדלהלן קלב); שתי הלחם (כגון קצירה (ריטב"א) או אפיה – גזרה שוה 'הבאה' 'הבאה' מעומר); עומר (בחריש ובקציר תשבת – מה חריש רשות אף קציר רשות, יצא קצירת העומר שהיא מצוה); לולב (ביום הראשון – אפילו בשבת); סוכה (שבעת ימים – מלולב); מצה (ג"ש חמשה עשר – חמשה עשר מסוכה); שופר (יום תרועה יהיה לכם – אפילו בשבת. ולמדים גם לתקיעת יובל ביוה"כ"פ). ואולם תליית ציצית בבגדו או עשיית מזוזה לפתחו אינן דוחות את השבת, שאינן מצוות המוטלות על האדם בחיוב מוחלט, הואיל ובידו להפקיר בגדו או ביתו ויפטר. א. יש מי שכתב [מסברא] שאף לרבי אליעזר אין מכשירים דוחים אלא למי שמחוייב במצוה ולא לאדם אחר (עפ"י זכר יצחק א).

ב. גם לדברי חכמים, אפיית שתי הלחם דוחה את השבת לדעת האומר תנור מקדש, שא"א לאפות הלחם מאתמול שהרי ייפסל בלינה (עפ"י מנחות עב). ואולם להלכה אין אפייתן דוחה שבת. וכן לענין קצירת העומר, מחלוקת התנאים היא האם דוחה את השבת אם לאו, הואיל ואפשר לעשותה ביום (ע' במנחות עב). ופסק הרמב"ם (תמידין ומוספין ז,ו) שדוחה. ונחלקו האחרונים כאשר לא נקצר העומר בלילה או נקצר ונפסל, האם קוצרים ביום בשבת (שירי הקרבן ירושלמי ר"ה א,ח) אם לאו (מנ"ח שב,י).

דף קלב

רי"ב. א. מנין שמילה בזמנה דוחה שבת?

ב. מנין שמילה דוחה איסור קציצת הצרעת, בזמנה ושללא בזמנה?

ג. מה טעם אין קוצצים את הצרעת כדי להקריב קרבנות ולעבוד במקדש?

א. הסיקו כדברי רבי יוחנן וכפי ששנו בברייתא, שמילה בזמנה דוחה שבת משום שנאמר **וביום השמיני ימול בשר ערלתו**. 'ביום' – אפילו בשבת [ודלא כרב אחא בר יעקב שדרש משמיני – שזה נצרך ללמד שזמנה בשמיני דוקא, לא בשביעי ולא בתשיעי].

ולדברי רבי אליעזר, מילה בזמנה דוחה שבת מהלכה למשה מסיני, ואילו הדרשה באה ללמד על מכשירי מילה שדוחים [כן הוא אליבא דרבי יוחנן כפרש"י ורשב"א. ולרב נחמן בר יצחק הלימוד הוא מגזרה שוה 'אות' 'ברית' ו'דורות' האמורים בשבת ובמילה בזמנה. ולדבריו גם רבי אליעזר דורש שהמילה עצמה דוחה שבת מ'ביום'. תוס'. והרמב"ן כתב כן גם אליבא דרבי יוחנן בדעת רבי אליעזר].

ב. **ימול בשר ערלתו** – אף על פי שיש שם בהרת, יקוץ. [אבל בלא גילוי הכתוב, אין עשה של מילה דוחה ל"ת ועשה של קציצת צרעת].

ואף על פי שלא נאמר 'בשר' אלא במילה בזמנה וכן במילת גדול שהוא בחיוב כרת, למדים מילת קטן שלא בזמנה ב'מה הצד' משניהם, שבזה אין כרת ובוזה אינה בזמנה (אביי. וכן נראית שיטת התנא רבי יאשיה). לדברי רבא, על מילה בזמנה אין צריך לימוד מיוחד לדחות את הצרעת, כי למדים זאת בקל וחומר מדחיית מילה את השבת החמורה, הלכך יתור הכתוב 'בשר' בא (ב'אם אינו ענין'. תוס') למילה שלא בזמנה [ורב ספרא הקשה על רבא, ורב אשי תירץ]. וכן היא שיטת התנא רבי יונתן (קלג.).

ג. רבא פירש בבאור דברי הברייתא האחת, שלכך אין קוצצים את הצרעת כדי לעבוד במקדש, לא משום חומרת איסור הקציצה [שהרי מצינו ששבת החמורה יותר נדחית מפני עבודה, אף כאן בדין הוא שהעבודה תדחה איסור זה] אלא משום שהאדם אינו ראוי לעבודה, אפילו יקצוץ – שהרי מחוסר טבילה והערב שמש (ומשום עבודת מחר אין לדחות, שאין העבודה מזומנת לפנינו. ערש"י ד"ה מחוסר). וכן סובר התנא רבי יונתן (קלג.).

ובפירוש ברייתא אחרת אמר רבא (התוס' כתבו לגרוס 'רבה', שלא יסתור לדלעיל, וכ"כ הרשב"א להלן) שמשום חומרת האיסור דוחה הצרעת את העבודה ולא משום אי-ראויות האדם. וכן דעת רב ספרא – שהרי אף נגעים טהורים אינו קוצץ. (ולדבריהם יש לומר שלמדו מהמקרא שצרעת דוחה את העבודה. תוס'). ואולם רב אשי אמר שלעולם אינו מטעם חומרת האיסור אלא משום שאין העשה מתקיים בשעת קציצת הנגע, ובכגון זה אין עשה דוחה לא-תעשה.

א. כתב הרשב"א (וע' גם בריטב"א) שלדעת חכמים שמכשירי מילה אינם דוחים את השבת, ודאי אין הטעם משום שהצרעת חמורה, שא"כ אין צריך קרא למילה שדוחה שבת [שהרי המילה דוחה אפילו צרעת החמורה שדוחה את העבודה, כ"ש את השבת שנדחית מהעבודה] ועל כרחנו הכתוב בא למכשירין [וגם רב ספרא לא אמר אלא בדעת רבי אליעזר]. וגם לדעת ר"א, כל האמוראים שפרשו מקורו מדרשות הכתובים, מוכח שסוברים שהטעם הוא משום חומר הצרעת.

ב. לפירוש הרמב"ן (וכן נראה מתוך דברי בעה"מ), חזר בו רבא ממה שאמר שצרעת חמורה ומשום כך אינה דוחה את העבודה.

ואף רב ספרא, כתב הריטב"א שלפי האמת אינו סובר שצרעת חמורה אלא הקשה לרבא בדרך משא ומתן בלבד. [ואולם התנא רבי יאשיה נראה שסובר כן, כפרש"י. ושמא להריטב"א י"ל שרבי יאשיה שהצריך קרא לא משום קל וחומר משבת דלעולם שבת חמורה, אלא משום שעשה דוחה ל"ת, וסבר שאין בקציצת צרעת 'עשה' או שעשה דמילה חמור ודוחה].

ואילו הרשב"א שבתוס' צדד שרב ספרא ורבא נוקטים שאין הטעם ודאי משום חומרא אלא יתכן ומשום שאין האדם ראוי ואפשר שמשום חומרא הוא.